

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 17 (60)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2017

ББК 74.20

О - 59

УДК 37

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наук. пр.:наук. зап. Рівнен. держ. гуман. ун-ту. Вип. 17 (60) / Рівнен. держ. гуман. ун-т; [редкол.: В.В.Вербець, М.С.Янцур, І.Д.Бех та ін.]. — Рівне: РДГУ, 2017. — 332 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем гуманітарної парадигми сучасної освіти, дидактики новітньої школи, соціалізації та ресоціалізації в освітньому просторі, компетентнісної підготовки педагога та використання інноваційних освітніх технологій у дошкільній, загальноосвітній, професійній і вищій освіті.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів, вчителів, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних, загальноосвітніх і дошкільних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова);

Грицай Наталія Богданівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої школи України (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Людмила Романівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Юрій Володимирович - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Потапчук Тетяна Володимирівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романишина Наталія Васиївна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славистичного університету);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 29.06.2017 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39, Рівненський державний гуманітарний університет.

invest.org.ua]. – Nazva z ekranu.

6. Slastenyn V.A. Hotovnost' pedahoha k ynnovatsyonnoy deyatel'nosty / V.A. Slastenyn, L.S. Podumova // Ped. obrazovanye u nauka. – 2006. – № 1. – S. 32-37.

Ю.О. ВОЛЫНЕЦ, Н.В. СТАДНИК. ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье освещена проблема формирования профессионально-исследовательской компетентности будущих педагогов дошкольного образования как запрос социума и признак современности профессиональной подготовки. Проанализированы теоретические основы процесса проведения исследовательской деятельности будущего современного специалиста по дошкольному образованию. Выяснены условия повышения эффективности формирования исследовательских умений.

Ключевые слова: компетентностный подход, профессиональная компетентность, профессиональная компетентность будущего педагога дошкольного учебного заведения, профессионально-исследовательская компетентность, исследовательская компетентность, исследовательские умения.

Yu.A. VOLYNETS, N.V. STADNIK. THE FORMATION OF PROFESSIONAL-RESEARCH COMPETENCE OF THE FUTURE TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATION

In the article the problem of formation of professional-research competence of the future teachers of preschool education as a query of society and a sign of the modern of professional training. The theoretical foundations for the process of research activities of future specialist of modern preschool education are analyzed. The conditions for improving the effectiveness of research skills development are clarified.

Key words: competence approach, professional competence, professional competence of future teacher of preschool educational institutions, professional and research competence, research competence, research skills.

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. С.А. Литвиненко.

Одержано редакцією 06.06.2017 р.

УДК: 378. 147: 373. 2. 011. 3 - 051

Н.В. МАЛІНОВСЬКА

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Підготовка студентів до роботи з формування мовленнєвої компетенції дітей дошкільного віку розглядається у статті як важлива складова загальної професійної кваліфікації педагога дошкільного профілю. Висвітлюються шляхи підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до формування мовленнєвої компетенції дошкільників. Наголошується на важливості оволодіння студентами знаннями, а також практичними вміннями і навичками їх творчого застосування.

Ключові слова: мовленнєва особистість, мовленнєва компетенція, підготовка студентів, компетентнісний підхід, розвиток мовлення, навчання рідної мови.

Одним із шляхів модернізації національної дошкільної освіти, узгодження їх із потребами сучасного суспільства, є орієнтація на компетентнісну парадигму освіти. Організація педагогічного процесу в межах компетентнісного підходу як нового концептуального орієнтиру спрямовується на формування ключових компетентностей у дітей дошкільного віку, тобто способів діяльності, придбаних у процесі життєвого досвіду, які дозволять дитині успішно адаптуватися в умовах сучасної економіки, зміни технологій, динамічного розвитку соціальних стосунків. Провідна роль у формуванні життєвої компетентності дошкільників належить вихователю, який повинен оперативно реагувати на динаміку соціально-економічних процесів, розробляти і впроваджувати нові технології у процес навчання і виховання.

Мета статті – окреслити шляхи підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до формування мовленнєвої компетенції дошкільників.

Поняття "професійна підготовка" трактується вченими по-різному: як особистісні характеристики готовності до професійної діяльності (Р. Гуревич, О. Пехота, М. Сергєєв, С. Сисоєва), компетентність (В. Воронцова, Г. Волновицький, Г. Серікова), майстерність (І. Зязюн, М. Моргун, В. Орлов, В. Сластьонін), освіченість (В. Кудін, О. Кульчицька, О. Романовський) та професіоналізм (В. Михайлівський, Н. Ничкало, О. Отич).

Сучасні дослідження, що розкривають окремі сторони підготовки фахівців дошкільного профілю, висвітлено в роботах Г. Беленької (формування фахової компетентності), Н. Лисенко, З. Плохій (підготовка вихователів до організації еколого-дослідницької діяльності в природі), Н. Грама (теоретико-методичні засади фахової підготовки педагога-вихователя дошкільного закладу до економічного виховання дітей), К. Щербакової (підготовка вихователів до забезпечення логіко-математичного розвитку дошкільників) та ін. На думку вітчизняних дослідників, підготовка педагога дошкільного фаху, в першу чергу, повинна відповідати вимогам сучасності, адже це перша освітня ланка, від якої залежить рівень освіченості і вихованості майбутнього покоління [1].

Ми вважаємо, що важливим аспектом становлення особистості майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу на етапі навчання у вищому навчальному закладі є його підготовка до формування мовленнєвої компетенції дошкільників. Дитина дошкільного віку є активним, ініціативним мовцем, має розвинені

комунікативні здібності, достатній рівень розвитку мовлення і формується як мовленнєва особистість [4]. Зміст формування мовленнєвої особистості в дошкільному віці визначається програмами мовленнєвого розвитку дітей і Базовим компонентом дошкільної освіти. Кінцевим результатом формування мовленнєвої особистості є сформованість різних видів мовленнєвої компетенції.

Під мовленнєвою компетенцією розуміють вміння адекватно й доречно практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, прохання тощо), використовувати для цього як мовні, так і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності мовлення [3].

Теоретичною основою мовленнєвої компетенції є мовна компетенція, яка як інтегративне явище охоплює цілу низку соціальних здібностей, знань, умінь, навичок, стратегій і тактик мовної поведінки, установок задля успішного здійснення діяльності в конкретних умовах спілкування.

На думку А. Богуш, на етапі дошкільного дитинства мова повинна йти про мовленнєву компетенцію, у якій виокремлюються лексична, фонетична, граматична, діалогологічна та комунікативна компетенції. Так, під лексичною компетенцією розуміють наявність певного запасу слів у межах вікового періоду, здатність до адекватного використання лексем, доречне вживання образних виразів, приказок, прислів'їв, фразеологічних зворотів.

Фонетична компетенція – це правильна вимова всіх звуків рідної мови, звукосполучень згідно орфоепічних норм, наголосів, добре розвинений фонематичний слух, що дозволяє диференціювати фонemi; володіння інтонаційними засобами виразності мовлення (темп, тембр, сила голосу, логічні наголоси тощо).

Мовленнєва компетенція включає у себе також граматичну компетенцію – неусвідомлене вживання граматичних форм рідної мови згідно законів і норм граматики (рід, число, відмінок, клична форма тощо), чуття граматичної форми, наявність корекційних навичок щодо правильності вживання граматичних норм.

Діалогологічна компетенція передбачає розуміння зв'язного тексту, вміння відповідати на запитання і звертатись із запитаннями, підтримувати та розпочинати розмову, вести діалог, складати різні види розповідей.

Кінцевим результатом сформованості мовленнєвої компетенції є комунікативна компетенція. Комунікативна компетенція – це комплексне застосування мовних і немовних засобів з метою комунікації, спілкування у конкретних соціально-побутових ситуаціях, уміння орієнтуватись у ситуації спілкування, ініціативність спілкування [2].

Лексична компетенція ґрунтується на словниковій роботі з дітьми, фонетична – формується у процесі роботи з виховання звукової культури мовлення, граматична компетенція охоплює формування граматичної правильності мовлення, діалогологічна стосується монологічного і діалогологічного мовлення, формування комунікативної компетенції спрямоване на розвиток культури мовленнєвого спілкування, мовленнєвого етикету та етичних норм спілкування.

Базовий компонент вимагає від дитини певного рівня мовленнєвої освіченості, тобто компетентності, передбачає навчання дітей різних видів мовленнєвої компетенції уже з раннього віку з тим, щоб до кінця дошкільного віку дитина засвоїла відповідні знання, уміння і навички, необхідні їй для спілкування.

У практиці вищих навчальних закладів робота, спрямована на формування у дошкільників мовленнєвої компетенції, проводиться недостатньо і здійснюється лише в межах окремих розділів фахової методики – "Дошкільної лінгводидактики". Під час вивчення курсу студенти оволодівають знаннями завдань, змісту, засобів, форм, методів і прийомів розвитку мовлення дітей відповідно Базового компонента дошкільної освіти, тематичних програм, навчально-методичних посібників із розвитку мовлення дітей. Окремі теми курсу передбачають підготовку студентів до формування різних видів мовленнєвої компетенції дошкільників: діалогологічної, лексичної, граматичної, фонетичної та комунікативної [5].

В основу фахової підготовки студентів покладено діяльнісний та особистісно орієнтований підходи. Відповідно, це вимагає особливої уваги до практичної спрямованості навчання, метою якої залучення студентів до поглибленої діяльності у процесі розгляду проблем мовної освіти дошкільників, стимулювання до здійснення аналізу, оцінювання рівня професіоналізму. У ході занять організовується практичний показ алгоритму дій вихователя з організації мовленнєвого спілкування дітей різних вікових груп; ознайомлення з планами-конспектами мовленнєвих занять; моделювання фрагментів роботи з розвитку різних сторін мовлення дошкільників (граматики, словника, звукової культури мовлення, зв'язного мовлення); опрацювання програмно-методичного забезпечення процесу навчання дітей рідної мови. При цьому використовуються різні форми навчання, зокрема ділові ігри, колективне вирішення творчих завдань, практичні групи та індивідуальні вправи, моделювання певного виду навчально-мовленнєвої діяльності або ситуацій, проектування, обговорення відеозаписів тощо.

Призначення самостійної роботи студентів – засвоєння нового теоретичного матеріалу, формування вміння здобувати необхідні знання, ефективно використовувати їх під час лабораторних занять і педагогічної практики. Під час самостійної роботи студенти опрацьовують та аналізують нормативні документи, першоджерела і періодичні фахові видання; підбирають технології розвитку мовлення дітей; складають бесіди з дошкільниками та анкети для дорослих; розробляють методичні рекомендації, консультації, пам'ятки для батьків із проблеми мовленнєвого розвитку дітей; підбирають ігри та вправи для розвитку різних сторін мовлення дошкільників.

Мета семінарських занять – не репродукція (переказ і засвоєння), а узагальнення, систематизація знань, засвоєних студентами під час лекцій і самостійної роботи з першоджерелами, перевірка розуміння закономірностей, вміння робити висновки, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

Практичні заняття передбачають комплексне застосування отриманих знань.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів сприяє застосування інтерактивних технологій навчання. Беручи участь в інтеракції, студенти займають активні позиції в навчально-виховному процесі, що дає змогу майбутньому фахівцеві не тільки висловити свою думку, але й реалізувати себе, як творчу особистість. Крім цього, участь в інтеграції сприяє формуванню й розвитку навичок співробітництва в студентів. Найефективнішими інтерактивними технологіями підготовки студентів до формування мовленнєвої компетенції дошкільників виступили:

- проєктивні технології, що забезпечують інтеграцію різнопредметних знань і вмінь з різних видів діяльності;

- ігрові технології, що формують уміння розв'язувати творчі завдання на основі вибору альтернативних варіантів;
- тренінгові технології, спрямовані на розвиток творчого мислення, комунікативної компетентності.

Особливого значення у підготовці студентів до формування мовленнєвої компетенції дошкільників надаємо науковим філіалам кафедри – базовим дошкільним навчальним закладам, де студенти мають можливість спостерігати та аналізувати роботу вихователя з формування мовленнєвої компетенції дітей, а також реалізувати власні освітні проекти навчання дітей рідної мови, сучасні інноваційні технології розвитку мовлення дошкільників.

Важливими завданнями педагогічної практики у цьому контексті є: поглиблення й удосконалення теоретичних знань на основі практичної діяльності; формування професійно-мовленнєвих умінь і навичок; нагромадження практичного досвіду застосування інструментарію варіативних технологій розвитку мовлення дошкільників; формування творчо-дослідницького підходу у вирішенні професійних завдань; розвиток особистісних якостей, які є необхідними вихователю дошкільного закладу в педагогічній роботі.

У процесі фахової підготовки студентів орієнтуються на особистість студента, його індивідуальні особливості, потреби та інтереси. Це створює атмосферу співробітництва й зумовлює потребу діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукає до обміну думками, враженнями, досвідом.

Процес фахової підготовки спеціалістів дошкільної освіти до формування мовленнєвої компетенції дітей буде ефективним за умови теоретичної та практичної підготовки студентів до самостійної реалізації завдань розвитку мовлення і навчання дітей від народження до 6 років рідної мови; поєднання навчальної, наукової і практичної діяльності студентів; упровадження інтерактивних технологій у навчально-виховний процес вузу; формування мотивів діяльності студентів, їх інтересу до майбутньої професійно-мовленнєвої діяльності; створення розвивального середовища, необхідної науково-методичної бази.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми. Перспективу її дослідження вбачаємо у вивченні питань підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до формування мовленнєвої компетенції дітей в умовах різновікової групи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беленька Г.В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання: [монографія] / Г.В. Беленька. – К.: Світлич, 2006. – 304 с.
2. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / за ред. А.М. Богуш. – [2-е вид., доп.]. – К.: Вид. Дім "Слово", 2011. – 704 с.
3. Богуш А.М. Мовленнєва готовність старших дошкільників до навчання у школі / А.М. Богуш, Н.Є. Шиліна. – Одеса: ПНЦ АПН України, 2003. – 335 с.
4. Богуш А.М. Формування мовної особистості на різних вікових етапах: монографія / А.М. Богуш, Ж.Д. Горіна, О.І. Кисельова, О.С. Трифонова, М.П. Черкасов. – Одеса: ПНЦ АПН України, 2008. – 272 с.
5. Підготовка фахівців з дошкільної освіти за кредитно-модульною системою організації навчального процесу: навчальний посібник / за ред. Т. Поніманської. – [2-е вид., доп.]. – К.: Вид. Дім "Слово", 2010. – 304 с.

REFERENCES

1. Bielienska H.V. Vykhovatel ditei doshkilnoho viku: stanovlennia fakhivtsia v umovakh navchannia [Teacher of the preschool age children: specialist formation in the learning environment]: [monograph] / H.V. Bielienska. – Kyiv: Svitych [In Ukrainian], 2006. – P. 304.
2. Bohush A.M. Doshkilna liguodydaktyka: Teoriia i metodyka navchannia ditei ridnoi movy v doshkilnykh navchalnykh zakladach [Pre-school Linguistic Didactics: Theory and methodology of teaching children native language in the preschool educational institutions]. Course book / edition of A.M. Bogush. – [2-nd rev., amended]. – K.: Publishing House "Slovo" [in Ukrainian], 2011. – P. 704.
3. Bohush A.M. Movlennieva hotovnist starshykh doshkilnykiv do navchannia v shkoli [Speech Readiness of Senior Preschool Age Children for Studying at School] / A.M. Bohush, N.Y. Shylina – Odessa: PEC of APN Ukraine, 2003. – P. 335.
4. Bohush A.M. Formuvannia movnoi osobystosti na riznykh vikovykh etapakh: Monohrafiia [Formation of the Linguistic Personality at Different Age Stages: monograph] / A.M. Bohush, Zh.D. Horina, O.I. Kyselova, O.S. Tryfonova, M.P. Cherkasov. – Odessa: PEC of APN Ukraine, 2008. – P. 272.
5. Pidhotovka fakhivtsiv z doshilnoi osvity za kredytno-modulnoi systemoiu organizatsii navchalnoho protsesu [Training of Specialists in Preschool Education According to the Credit-Modular System of Educational Process Organization: Course Book / edition of T. Ponimanska. – [2-nd rev., amended]. – K.: Publishing House "Slovo" [in Ukrainian], 2010. – P. 304.

Н.В. МАЛИНОВСКАЯ. ПОДГОТОВКА СТУДЕНТОВ К ФОРМИРОВАНИЮ РЕЧЕВОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Подготовка студентов к работе по формированию речевой компетенции детей дошкольного возраста рассматривается в статье как важнейшая составная общей профессиональной квалификации педагога дошкольного профиля. Освещаются пути подготовки будущих воспитателей дошкольных учебных заведений к формированию речевой компетенции дошкольников. Акцентируется на важности овладения студентами знаний, а также практических умений и навыков их творческого применения.

Ключевые слова: речевая личность, речевая компетенция, подготовка студентов, компетентностный подход, развитие речи, обучение родному языку.

N.V. MALYNOVSKA. PREPARATION OF FUTURE TEACHERS TO FORMATION OF SPEECH COMPETENCE OF THE PRESCHOOL AGE CHILDREN

Preparation of students to work aimed to speech competence formation of the preschool age children has been considered in the Article as an important component of the overall professional qualification of the preschool profile

teacher. The ways of preparation of future teachers of the preschool educational institutions to the speech competence formation of preschool age children have been considered. The importance of mastering the knowledge and practical skills and their creative application has been specified.

Key words: *linguistic personality, speech competence, training, integrated approach, speech development, learning the native language.*

Рекомендовано до друку.

Д-р. пед. наук, проф. Н.В. Романишина.

Одержано редакцією 19.05.2017 р.

УДК: 378.14

Л.В. РОМАНЕНКО, К.А. РОМАНЕНКО

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ АЛГОРИТМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

У статті розглядається алгоритм у контексті сучасного розвитку інновацій в освіті. З'ясовуються методологічні основи процесу підготовки вчителів початкової ланки освіти до формування алгоритмічної компетентності молодших школярів. Здійснюється теоретичний аналіз комплексу джерел і матеріалів із метою узагальнення досвіду підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування алгоритмічної компетентності молодших школярів.

Ключові слова: *алгоритм, компетентність, майбутній вчитель, навчання, мислення, діяльність.*

Для сучасного українського освітнього простору в реаліях інформаційного суспільства особливої значущості набувають питання забезпечення високого рівня інформатизації освіти, що передбачає оволодіння педагогами вміннями впроваджувати в навчально-виховну практику електронні навчальні ресурси, спілкуватися в мережі Інтернет і керувати алгоритмічною діяльністю учнів та формувати алгоритмічну компетентність. Це актуалізує проблему ефективної педагогічної діяльності в навчальному середовищі вчителя початкової школи.

Тому, **метою нашої статті** є здійснення теоретичного аналізу наукових джерел і матеріалів із метою узагальнення досвіду підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування алгоритмічної компетентності молодших школярів.

Проблема алгоритмізації навчального процесу не є новою у світовій психолого-педагогічній науці: у теорію та практику навчання поняття алгоритму ввійшло ще у 50-і роки минулого століття. У педагогічній психології основоположниками алгоритмізації навчального процесу є Б. Скіннер, Л. Ланда, Л. Фрідман. Якщо стисло схарактеризувати поняття алгоритмізації навчального процесу, то найбільш доцільним, на наш погляд, є визначення Н. Талізної, за яким мається на увазі розробка алгоритмів для тих, хто навчається і для тих, хто навчає [2].

У свою чергу алгоритми поділяються на такі, що пов'язані з предметом вивчення і дозволяють вирішувати суму певних завдань, характерних для цього предмета, і на ті, що передбачають виконання дій, необхідних не тільки для засвоєння навчального матеріалу, але й певних алгоритмів діяльності. Алгоритми для викладача спрямовані на оптимізацію його роботи, сприяють вирішенню різноманітних педагогічних завдань, пов'язаних з формуванням в учнів аналітичних вмінь узагальнення та усвідомлення навчальних дій. Результат діяльності суб'єктів навчання пропорційно залежить від того, наскільки чітко вони усвідомлюють алгоритмічну суть своїх дій, тобто мету, предмет дослідження, послідовність операцій і розуміння результативності виконаної роботи.

Універсальність алгоритмізації навчання, на думку С. Гончаренка, полягає в тому, що учнів навчають не лише розумінню суттєвих ознак і властивостей певних об'єктів, а й алгоритмів, за якими ці ознаки й властивості поєднуються з діями, що є необхідними для розв'язування задач [1, 22].

Розширюючи зміст висловлення А. Колмогорова про те, що у всіх випадках, де є така можливість, знаходження алгоритмів є природною метою математики, знаходження алгоритмів навчальної діяльності повинно стати складовою професіоналізму педагога, зокрема вчителя початкової школи. Зміст предметів початкової школи надає величезні можливості для систематичного формування алгоритмічних навичок, а введення учнів в алгоритмічну природу понять допомагає не тільки усвідомити їх суть, але й стає підґрунтям для подальшого вивчення певного предмету.

Вирішення цієї проблеми актуалізує якість підготовки відповідних педагогічних кадрів, зокрема формування їх алгоритмічної компетентності, яка, на нашу думку, є динамічною особистісною якістю, що виявляється у визначеному рівні розвитку алгоритмічного мислення, усвідомленні загальних принципів і методів алгоритмізації і матеріалізується у різноманітних формах алгоритмічної діяльності: від формулювання мети та змісту завдання до отримання бажаного результату [3].

Алгоритмічна компетентність учителя початкової школи є інтегративною характеристикою особистості, яка об'єднує мотиваційно-оцінну, когнітивну та операційно-технологічну компоненти і забезпечує досягнення високих результатів у процесі викладання дисциплін початкової школи. Критеріями сформованості алгоритмічної компетентності є: знання основних прийомів, операцій, які є основою алгоритмічної діяльності; вміння комплексно застосовувати результати алгоритмічної діяльності; вміння систематизувати та узагальнювати результати алгоритмічної діяльності; вміння застосовувати у нестандартних ситуаціях досвід алгоритмічної діяльності (перенесення отриманих знань та вмінь на клас інших завдань).

Формування алгоритмічної компетентності майбутнього вчителя початкової школи – це цілісний педагогічний процес, заснований на принципах інтегрованості, неперервності, єдності фундаментальної та предметної

ЗМІСТ

Павелків Р.В. Проблема розуміння та утвердження цінності особистості сучасним педагогом.	3
Малафійк І.В. Суб'єктність як якість сучасної освіти.	6
Руденко В.М. Зміст вищої освіти як предмет педагогічного проектування в контексті культури.	11
Беленька Г.В. Формування фахової компетентності майбутніх педагогів під час навчання в університеті.	15
Лінник О.О. Закономірності та принципи педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього процесу в умовах вищого навчального закладу.	19
Пелех Ю.В., Непеляк М.С. Глобалізаційний вимір сучасного вищого навчального закладу: інноваційний погляд.	22
Волинець К.І. Людський капітал як фактор інноваційного розвитку вищого навчального закладу.	25
Оксенюк О.В. Науковий парк у системі освітологічної підготовки фахівців.	29
Мищенко Т.О., Стадник Н.В. Студентоцентричне навчання як вектор розвитку гуманітарної парадигми освіти.	32
Петрук Л.П. Теоретико-методичні основи організації самостійної роботи студентів в умовах реформування вищої освіти в Україні.	37
Сяська І.О. Впровадження системи екологічної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах на засадах сталого розвитку.	40
Гнедко Н.М. Технології віртуальної та доповненої реальності в освітньому середовищі вищого навчального закладу.	44
Булгаков В.П. Теоретико-методологічні засади педагогічної творчості та майстерності в умовах інформаційного суспільства.	48
Серковска-Монка Ядвіга Що нейронаука може внести до дидактики?.	51
Карпенчук С.Г. А якщо звернутися до «Пампедії»	55
Белова С.А. Педагогіка співробітництва у практиці експериментальних Бременських шкіл 20-х рр. ХХ ст.	60
Галатюк М.Ю. Цикл навчального пізнання – основа моделювання навчально-пізнавальної діяльності учнів з природничих предметів.	64
Останчук М.В. Методика теоретичного вивчення теми з фізики «Світловий потік і фотометричні величини» в класах природничо-математичного профілю.	67
Мороз Л.В., Трофімчук В.М., Василькевич С.С. Використання методу портфоліо в практиці навчання іноземної мови.	71
Шевчук О.А. Формування валеологічного світогляду старшокласників загальноосвітнього навчального закладу щодо усвідомлення сутності дорослого життя.	75
Плисюк О.Р. Методичні аспекти диференційованого навчання математики в старшій школі з врахуванням різниці в темпі засвоєння знань під час самостійної роботи учнів.	77
Галатюк Т.Ю. Формування методологічної культури старшокласників на основі діяльнісного підходу до вивчення природничих предметів.	82
Совгар О.М. Захист українського шкільництва в діяльності культурно-освітніх товариств Галичини кінця ХІХ – початку ХХ століття.	86
Дубич К.В., Данилюк К.В. Соціальний педагог в організації інклюзивного навчального процесу дітей з обмеженими фізичними можливостями.	89
Ставожинська-Гжондел Марія Багатокультурний діалог в контексті дитячої міграції як виклик сучасній школі.	92
Нечипорук Л.І. Проблема ресоціалізації дітей із сімей вимушених переселенців.	96
Лукаsevич Роланд Педагогічні й етичні аспекти дослідження безпритульних методом спостереження з неявною участю.	99
Павелків В.Р. Формування деструктивної поведінки підлітків як наслідок десоціалізації.	103
Бриндіков Ю.Л. Реабілітація як сфера професійної діяльності майбутніх фахівців соціальної сфери.	106
Слозанська Г.І. Підготовка майбутніх соціальних працівників до застосування «casework» як методу соціальної роботи в територіальній громаді.	111
Левчук І.Б. Рефлексійний вплив соціально-психологічного театру в профілактично-корекційній роботі соціального педагога.	114
Лехолетова М.М. Формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів у навчально-дослідницькій діяльності.	118
Косарева О.І. Діагностика рівня розвитку соціальної компетентності як комплексної характеристики особистості майбутнього педагога.	122
Марчук Г.В. Дошкільний навчальний заклад як центр формування соціального досвіду старших дошкільників.	125
Найда Р.Г. Педагогічне проектування становлення самооцінки дошкільника в умовах освітнього середовища дошкільного закладу.	129
Конончук Д.І. Соціально-педагогічна підтримка у формуванні безпечної поведінки підлітків у оздоровчих таборах.	132
Катеринюк В.І. АРТ-терапевтичні вправи та техніки у контексті попередження девіацій у дітей та підлітків. ...	136
Кононко О.Л. Готовність майбутнього педагога до формування у дошкільників цілісної наукової картини світу.	139

Мирончук Н.М. Моделювання ситуацій самоорганізації у контекстній підготовці майбутніх викладачів вищої школи.	145
Дзюбишина Н.Б. Компетентнісний підхід у процесі підготовки майбутніх хореографів.	149
Волинець Ю.О. Стаднік Н.В. Формування професійно-дослідницької компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти.	153
Маліновська Н.В. Підготовка майбутніх вихователів до формування мовленнєвої компетенції у дітей дошкільного віку.	157
Романенко Л.В., Романенко К.А. Підготовка майбутнього вчителя до формування алгоритмічної компетентності молодших школярів як наукова проблема.	160
Косарева Г.М. Діагностика сформованості когнітивного компонента толерантного ставлення до дітей з особливими потребами у майбутніх вихователів.	163
Козачук М.В. Формування професійної компетентності логопеда в умовах інклюзивної освіти.	167
Калаур С.М. Використання проблемних ситуацій та завдань під час формування у майбутніх фахівців соціальної сфери готовності до розв'язування професійних конфліктів.	171
Коваленко О.В. Управлінські ситуації як засіб підготовки організаторів дошкільної освіти до професійної діяльності.	175
Грицай Н.Б. Дидактика біології як базова дисципліна у методичній підготовці майбутніх учителів біології: європейський та український контекст.	180
Чувасова Н.О. Проблемно-креативні ситуації в структуруванні змісту природничих дисциплін як засіб розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів хімії та біології.	184
Хміль Н.А. Зміст і структура професійної готовності майбутніх учителів до використання хмарних технологій у навчально-виховному процесі.	189
Павлюк Н.П. Ділове спілкування як основа комунікативної культури студентів, викладачів у вищих навчальних закладах.	193
Джеджер К.В. Дефініції «Ділове спілкування», «Професійне спілкування», «Професійне ділове спілкування» у термінологічному тезаурусі стосовно комунікативної підготовки студентів.	197
Степанова О.І. Компетентісно-орієнтований підхід при викладанні культури мовлення майбутнім вихователям дошкільних навчальних закладів у контексті гуманізації освітнього процесу вищів.	201
Козлюк О.А. Стан підготовки майбутніх вихователів до формування гуманістичної спрямованості спілкування дошкільників.	205
Падалка О.І. Когнітивний компонент у структурі пріоритетних педагогічних цінностей майбутніх вихователів.	208
Федорова Н.В. Формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки.	211
Янцур М.С. Гуманістичний аспект професіологічної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій.	215
Галатюк Ю.М. Формування готовності майбутніх учителів фізики до проектування та організації творчої навчально-пізнавальної діяльності.	222
Горонаха Н.М. Організація педагогічної практики студентів спеціальності «Дошкільна освіта»: компетентнісний аспект.	225
Мельничук О.В. Педагогічні здібності викладача вищого навчального закладу.	230
Павелків К.М. Професійна компетентність майбутнього вчителя іноземної мови: сутність, зміст, структура.	232
Мосейчук Ю.Ю. Психолого-педагогічні підходи до педагогічного проектування професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури з високим рівнем культури здоров'я.	236
Ващенко О.М. Методологічні засади підготовки майбутнього вчителя до використання здоров'язбережувальних освітніх технологій в навчально-виховному процесі початкової школи.	240
Мондич О.В. Методика формування предметної компетентності майбутніх учителів початкових класів з анатомії та фізіології людини.	244
Конончук О.А. Компетентнісна складова у професійній підготовці фахівців дошкільної освіти як умова попередження агресивної поведінки дошкільників.	247
Руденко Н.М. Формування конфліктологічної культури студентів на заняттях спецкурсу «Конфлікти в дитячому віці».	252
Володько Т.К. Формування творчого потенціалу майбутнього вчителя початкової школи засобами виставкової діяльності.	255
Тюска В.Б. Самореалізація майбутнього педагога – організатора дозвілля у клубній діяльності.	258
Ваколюк А.М., Дутчак В.В. Вплив фізичної культури на формування всебічно розвинутої особистості.	262
Юрчук О.І. Педагогічні умови підготовки студентів до здійснення рухового режиму в дошкільних навчальних закладах.	265
Войтович О.В. Сутність емоційної саморегуляції вихователя дошкільного закладу.	269
Осипчук О.П. Педагогічні умови формування моральної поведінки у молодших школярів.	272
Дуброва А.С. Тенденції професійної підготовки вчителя іноземної мови в контексті європейських вимог.	275
Станіславчук Н.І. Формування етичної компетентності студентів у вищій школі.	278
Луцик Г.О. Готовність майбутніх психологів до роботи з підлітками, схильними до девіантної поведінки як теоретична проблема.	280

Горохівська Т.М. Структура професійно-педагогічної компетентності викладача: теоретичний аналіз.	284
Воронцова І.В. MIND MAP як засіб підвищення ефективності графічної підготовки студентів технічних коледжів.	288
Сушенцева Л.Л. Інтегровані предметні навчальні комплекси як основа формування професійної мобільності педагога професійного навчання машинобудівного профілю.	291
Давидович В.О., Томаш В.В. Сучасні підходи в організації групової та індивідуальної навчальної діяльності учнів професійно-технічних навчальних закладів на заняттях з машинобудівельних дисциплін.	296
Дичківська І.М. Теоретичне обґрунтування змісту рефлексивного компонента готовності до інноваційної діяльності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.	300
Яницур Л.А. Інноваційно-пошукова робота педагога з методики образотворчої діяльності на різних етапах раннього і дошкільного дитинства.	303
Вертугіна В.М., Пугач А.Ю. Формування просторових уявлень у дітей п'ятого року життя (на матеріалі об'єктів екологічної стежини).	306
Глінчук Ю.О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до запобігання учнівського травматизму.	309
Павлюк Т.О. Використання елементів народної математики в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів.	313
Семеняко Ю.Б. Емпіричне дослідження виховання культури споживання медіа-продукції у дітей старшого дошкільного віку в сім'ї.	316
Романюк А.А. Реалізація вчителями початкових класів принципу наочності в освітньому процесі початкової школи.	320
Артемова Ю.І. Методичні основи навчання перифразуванню як засобу розвитку комунікативної компетенції учнів.	323
Відомості про авторів.	327